

הלכות יום טוב סימן תקו

ביאורים ומוספים

29 והביאו במשני'ב שם (סי' יב) ובשעה"צ שם (סי' כה).

[משני'ב סי' ק מב]

והוא הדין עפ"ר⁽³⁰⁾.

30 ולטרוף ביצים בקערה, כתב לעיל (סי' שכא סי' סח) שאסור משום מראית העין, מהמת שנראה כמי שרצה לבשל, ומה שלא כתב שאסור משום לישא בכך שמערב את החלמון עם החלבון, וכשם שאסור כאן לגבל הטיט והעפר, ביאר הגר"מ קרליץ (חוט שני שבת ח"א פ"ג סי' ב) שבטריפת הביצים הרי לשני החלקים המתערבים יש שם מאכל אחד, ומלבד זאת שניהם נוזליים, ולכן אין עירובם דוון כלישה.

ולעשות קצף מביצים ביום טוב על ידי טריפתם בקערה, דעת הגרי"ש אלישיב (לקט הלי' יום טוב פ"א הע' ב) והגר"מ קרליץ (חוט שני יום טוב פט"ז סי' ג) שמוותר, כיון שהאיסור לטרוף ביצים בשבת הוא משום איסור בישול, וכיום טוב שמוותר לבשל, מותר אף לעשות קצף. והוסיף הגרי"ש אלישיב שב, שאין לאסור זאת משום איסור מוליד בכך שהופך ביצה נוזלית לקצף עבה שאינו נוזלי, כיון שמוותר להוליד בדרך בישול ביום טוב, שהרי הותר לבשל ביצה אף על פי שמקשה אותה על ידי כך.

[משני'ב סי' ק לה]

רק שפערים לאכל קצט מִפְּנֵי כְּדֵי לְהַתִּיר לוֹ הַאֲפִיחַ, אֲסוּרָא.

27 אמנם, לענין מילוי בשר בקדירה ביום טוב ראשון כשמטרתו לבשל לצורך ליל יום טוב שני, ומערים לאכול חתיכה אחת ביום טוב ראשון, כתב לעיל (סי' תקג סי' ז) שנחלקו הפוסקים אם מותר הדבר, ולמעשה נהגו העולם להקל ואין למחות בהם, כי יש להם על מי שיסמכו. אכן, מבואר בשו"ע הרב שם (סי' ט), שמותר להערים רק אם הוספת הבשר אינה טירחה נוספת, אלא הבל מתבשל בטירחה אחת, אך כשההוספה נעשית בטירחה נוספת [כגון כאן]. אסור להערים.

[שעה"צ סי' ק מט]

(ספ"ת בא לדי' טרוף⁽²⁸⁾).

28 ובתנורי אפיה שבזמנינו, שאין שייך טעם זה [מפני שהם מפורים את החום בשדה], כתב בשו"ת באר משה (ה"ח סי' קלו) שאין להקל לאפות בהם אף בשעת הדחק.

[שעה"צ סי' ק נ]

כמו שכתב בעצמו בסוף סימן תקיב, ע"ן שם⁽²⁹⁾.

הלכות יום טוב סימן תקו

באר הגולה ככד

במתוירים (י) שלנו (לה) אין לאפות יותר ממה שצריך: ז (לו) מתר לשתם פי ע מימרא דרב אשי שב ליב ב פרוש ומבי' דקורן נ צ פרוש נשיי שם

התנור (לו) בטיט ורפש שעל שפת הנהר; (לה) *והוא שרפכו מאמש (לט) או עשה בו (י) סימן (מ) *ונתקו לצד אחר, (מא) *אבל לגבל (מב) טיט ביום-טוב אסור.

באר היטב

ט"א. וכתב הגהה: אחר שפירו התנור אסור לטבל הפקדות במקום לכבותה שלא תשרף: (י) שלנו. ורש"ל כותיר אפלו במתוירים שלנו ודוקא בשצריך לאלו, אבל אם א"צ לאכל רק שמערים לאכל

משנה ברורה

הפניה, ואפלו על-ידי עפויים (מת) אסור: (לה) אין לאפות יותר וכו'. ויש (מט) פוסקים שמתירין אף בתנור שלנו, ודוקא בשצריך מאמץ על-כ"פנים פת אחד ליום-טוב, אבל אם אינו צריך, רק שמערים לאכל מעט ממנו כדי להחיר לו האפיה, אסור²⁷. והשעת הדחוקה, בגוף מי שלא הפיח ערובי-תבשילין וצריך לו פת לשבת, (ז) יש לסמוך על דעה זו לאפות קדם אכילת שתיית אם צריך על-כ"פנים לפת אחד בו פיוס עצמו, אבל אם אינו צריך, רק שמערים לאכל מעט כדי להחיר לו האפיה, אסור אף שעושה זה בשביל שבת. והאופים שמכניסין לעשות מלאכתם (נא) על-ידי עפויים ביום-טוב כדי שיהיה מוכן להם הפת תכף למוצאי יום-טוב, (נג) ומציינין לאכל מהם פת אחד ביום, עושין אסור לכלי עלתא: ז (לו) מתר לשתם פי התנור. בגוף ערב-שבת שחל ביום-טוב, שצריך להטמין התבשילין למחר, או ביום-טוב גופא שאצטמק המאכל יותר: (לו) בטיט ורפש שעל שפת הנהר. שמשני רב המים, מצוי שהם (נג) מרפכים ואינם צריכין גבול, ואף-על-גב דמפל מקום צריך למרח אותם על-גבי התנור בשעת סתימה, ומרחם גם-כן אב-מלאכה היא, (נד) מרח שאני, שאי אפשר לעשותה מערב-יום-טוב ומרח לצורך אכילה: (לח) והוא שרפכו מאמש. הלשון מגמגם, דהא אינין במרחף, וצ"ע בבאר הלכה מה שכתבנו פנה: (לט) או עשה בו סימן. משום (נה) הגנה: (מ) ונתקו לצד אחר. דאי לא הכי, עושה גמא בנטי'לחו [כ"ח]. והרפש או טיט מרפף שברחוב שגלושים הם מן הפרקע, נצח מנזן-אברתם שאין צריך שהם סימן ונתקו, רק שיהיה נצחו עליה מערב-יום-טוב לשתם פהם פי התנור, והמלהבוש משמע שאין לחלק בנה, וצ"ע בבאר הלכה שהבאנו ראה לרבני הלבוש: (מא) אבל לגבל וכו'. יש שכתבו (ט) השעם, דגבול זה לשתם התנור הוא רק ככשיי אכל-נפש, שאינו מתר רק באי אפשי לעשותו מערב-יום-טוב, (מו) והקא הלא אפשי הנה לגבלו מקדם, ולפי טעם זה יש בנה אסור תורה. ויש שכתבו, (מז) דלשתם התנור כדי שיתבשל או כדי שצטמק המאכל, מקרי אכל-נפש גופה סתבירה, (נט) ואפלו הכי אסור חכמים משום דאימרו (ס) דמגבל לבקני: (מב) טיט. והוא הדין צפר³⁰,

באר הגולה

* והוא שרפכו מאמש. עין מה שכתבנו במשנה ברורה. והנה דברי המחבר ראשיתם הם דברי הרמב"ם וסוכם הם דברי רש"י. והמה שהרמב"ם יחד והאמת דברים נפרדים הם ומחלקים בפרוש דברי רש"י, וכמו שכתבנו. דאימא בגמרא: אסור לה רבנא רב אשי. אמר לן רב אחא מן הוצל. דטר שדקין לה פנדא דיתא טבא (ופרש רש"י, דהקשוה היא משום מגבל ביום-טוב); אטר לה, און ארקתא דקרת סמכין (ופרש רש"י, שאין צריכין לגבל טיט, ששפת פרת טיט מגבל הוא); ותני טלי דצורה מאתמול (פרש רש"י, עשה בו סימן ותקו לצד אחר), עין שם. ולפי זה, טיט שעל שפת הנהר הוא משום לתא גבול, וצורה מאתמול הוא משום הכנה, והרמב"ם כפי הנראה פרש להסר, שהשאלה היתה בשביל טיט מקצה, ועל זה השיב לו, דאין ארקתא דקרת סמכין ודרי לן כמורן ועומר, ועל זה מסיקין: והוא דצורה מאתמול, ודעה לומר שגבולו, דאי לאו הכי מאי מהני לן במה שמוכן כיון שצריך לגבל, ואם מן דברי המחבר, שהצמיק שמי הספרות ביסוד וכתב 'או עשה' וכו', מקשים ואפשר עוד לקרש ברחק בדברי הרמב"ם, שפירש שפיר פירוש רש"י דעל שפת הנהר הוא משום חששא דגבול, אלא דמפל מקום איכא למחש שפא אותו רב-בטיט שהיה נוטל בתרפף היום ואם-כן מאתמול הנה מקצה, ולהכי סתים הש"ס: והוא דצורה מאתמול, והאי 'צורה' הוא כמו סדה מאתמול, ודעה לומר, שהשליט מאתמול על אותו רב-בטיט שהנה מרפף, וכמו 'סד נכס' (דחלו ק"ה), וכן הוא הנרמא בנהר הפסיד והשפלי לקט הלכות יום-טוב סימן נה, ולפי זה אין הפנה שרפכו אלא שרפכו במלא-יום. וכל זה פירוש דברי הרמב"ם, אבל דברי המחבר לא יחא גם בפרוש זה, שהרי אפלו נימא בן, על-כ"פנים מחלק הרמב"ם עם רש"י, שרש"י צריך ליחד בצורה, ולרמב"ם אין צריך שהם יחוד אלא צריך רק לראות אם לא נתגבל ביום-טוב גופא, והוא הדפיב שמי הספרות, וצריך עיון. וללא נדאית הייתי אומר שצריך לומר 'וצפה בו סימן' וכו', ותני שחשש המחבר לצאת גם לדעת רש"י. ודאימא בעלת-תמיד שמוכרש או עשה בו סימן וכו', ודעה לומר, ואפלו הנה מגבל צריך לעשות בו סימן משום מקצה, עין שם, וכן לפי דבריו קשה פאי 'או' הקאמר, אם לא דגדר 'וצפה בו סימן' וכו' תפרש כפרושנו הפ"ל, וצריך עיון: * ונתקו לצד אחר. עין משנה ברורה פה שכתבנו בשם מגן אברתם. והאמת כפי מה שכתבנו לעיל בבאר הלכה בפרוש דברי הרמב"ם מים מוכח הכי, דהא אימרו פרש ארקתא דקרת סמכין משום מקצה, אלא דאי רק סמך בדעתו דיד לאפוקי מקצה, אלא דקשה על זה, דאפלו נימא דמחשבה מוציאה מידי מקצה ולא ביעין מעשה, וכמו דוקטין לעיל סימן שח סעיף ב וכו', מפל מקום לא מהני זה לענין עפר וטיט שברחוב או על שפת הנהר, דבדאי בטלים הם על-גבי מרחק, שהרי קימא לן לעיל סימן שח סעיף לח וסימן חצח סעיף יז דמכנים אדם מלא קשתא עפר מקיניד יום קמינד להם קרן וזית ויתר להשפמט לכל דרכיו בסם, הרי דעל-כ"פנים צריך לינד להם מקום, ורש"י דין נ בברך לטאן דאמר דמעשה מוציאה לא מהני במה שפתיח ברן-ורית עד שיהיה מעשה מוכיח, עין שם ברש"י, ובה מוכח דאפלו לטאן דאמר במחשבה סגי, מפל מקום צריך להכניס ולכנד מקום דאי לא הכי לא מקרי מחשבה פלל, ואם-כן הא דאמרין והוא דצורה מאתמול, לאו משום דהוא מחבר לקרע, אלא משום דצריך לסמן ולכנד השיט שברעתו להשפמש ממונו למחר: ואם-כן אפלו השיט מלוש גם-כן צריך לינד על-כ"פנים במקום קינד לזה ולא במחשבה בעלמא. ומזה ראה לדעת הלבוש שכתב, דאפלו לטיט שברחוב צריך מערב-יום-טוב לעשות סימן במקום שירצה לקח ולנתקו לצד אחד כדי שיהא מוכן ממש, עד כאן לשונו: * אבל לגבל טיט ביום-טוב אסור. עין ברא"ש דמוכח מנה דאפלו

שער הציון

(מת) באמר-מרכי: (מט) רש"י, וכן פסק המאירי, ומשעם דאם אינו ממלא, אז תכל הראוי להתפשט בכל התנור אם הנה מלא. עתה מהקאוחות כפת שבו ותאפית יותר מדי והפת בא לידי חרופ²⁸: (נ) הנהר, וכן משמע טח"א. והנה אף בהסימן זה כתב האלה רבה [ישלחו-צירי-שטים] דאין לסמוך כלל על קלא זו, במקום הצורך מודה דיש להקל, כמו שכתב בעצמו בסוף סימן תקיב, עין שם²⁹: (נא) דנדך שהוא אסור, אף על-ידי עפויים אסור [מאמר הני"ל]: (נב) דמתרש"ל שהקל במתוירים שלנו הוא חקא שלא על-ידי שגמרה, וכפ"ל: (נג) רש"י ושארי פוסקים: (נד) רש"י ונראיה בחושיי וברן, וכן מצד הרש"י: (נז) בן משמע כלבוש: (יז) הרש"י בחושיי וימאירי פסק קמא דשבת: (יח) ולפי זה אם גבלו מערב-יום-טוב ולקחו נחשב טיט, כגון בימי תקיין, אפשי דמחר שפיר לגבלו או על-כ"פנים לתן מים בטיט ללחולו, והעלת-שפת העיר זה, אלא דקשה לו לפי ספר הר"ן ונשארו בצריך עיון, ובאמת הוא שמי שריות, והפחת שהפוסקים הביאו כל הספרות פנדא ממתא צלה על דעתו שהם סבא אמת, ולא-כן הוא במקור הדברים, ועין פשיטה שגם הוא חשב ששיטת הר"א"ה מלכה בשיטת הרש"י, ולא ראה בחושיי הר"א"ה: (מז) הנ"א בחושיי וברן: (מח) הנה, אפלו לטאן דסביא לה דאכל נפש גופה מחר לקרי אפלו בנהי לו לטאן מערב-יום-טוב, הלא אסור מרפפן: (מט) ולכתבנו זו, אפלו גבל מאתמול ונתקבש למחרתו גם-כן אסור לגבלו או אפלו לחת מים בחוכו, דאפיה מהני כמגבל לבקני, ועל-ידי עפויים יש להקל, דהוא שכחות דשבות לצורך יום-טוב:

הלכות יום טוב סימן תקו תקח תקט

(מג) * ומתיר לגבול (ד) אפר לסתם בו פי התנור :

תקח דברים האסורים ביום טוב להקנות עלי, ובו ב' סעיפים :

א אין מלבנים את (א) האבנים לצלות או לאפות עליהם (ב) מפני (ג) שמחסקמן, (א) ואין שוברין את הסרס ואין חותכין את הניר לצלות עליהם. (ד) ואין פוצעין (ד) את (א) הקנה לעשותו כמו שפיר לצלות בו : ב יפוצעים אגוזים (ה) במטלית, (ו) ולא חישין שמא (ז) תקרע :

תקט פמה דינים פרטיים להלכות יום טוב, ובו ז' סעיפים :

א (א) אשפוד (ב) שנוצף, (כ) אף-על-פי שהוא יכול לפשטו בידו, אין מתקנין

באר היטב

וח"ל כמתקן מנא, ואפלו ישנים אסור, שכל שעה הוא מתקן יותר, עמ"א : (א) התקנה, וה"ה לתת קרום שלו פחת הניר על האספלא, רש"י דף לו : (ז) הקרע, ואפלו תקרע לא אכפת לו, דאין זה קורע ע"מ לתפור : (ב) שנוצף, פרוש, שנוצקם ונקפף, שטח שנתקמה אפלו טעט, אין

עמ"א : (ת) אפר, ורש"ל מחמיר גם באפר לגבול בתום, רק לתאיתו עליו כף : (ה) האבנים, כ"ה הגורס בקרובים שלפניה, אבל כמ"מ ובי"י משמע שנסתח חוקים הרשפים, וכ"ה בגמרא ובכל הפוסקים, אבל אבנים מותר ללבו, ודלא שיהי ביה חסום : (ב) שמחסקמן, פרוש, שבלבן זה הן מחסוקין

באר הלכה

כבר נתן עליו מים מבעוד יום אפלו הכי אסור ביום טוב לגבול, ועין לעיל בסיון שכא בבאור הלכה דבוד הפתחיל אין מגבילין שהוכתנו דבין לרבי ובין לרבי יוסי בכפי יהודה יש בזה משום לשה"ש 34 : * ומתיר לגבול אפר, עין ברא"ש דרעה לומר דהאי הסנא וגבול אפר אסור רק אלא רבי ואלא רבי יוסי כדבי יהודה

מכל מקום הקא מותר לצרף אכל-נפש הוא, ושני הטעמים דלציל לא שכיכי גבי אפר, שהרי מערב-יוס טוב לא הנה אפשי לו לגבול, שאפר אינו מחזיק מים ויחתיבש, וטעם שני דמחזיק כנגבול לבנון גס-מן לא שכיכי באפר, שאין מגבילין אפר לבנון וכלי עלמא ידעי דלצרף הפטר מכין לה. (סג) ומכל מקום אם יש לו טיט מגביל, אסור לגבול אפר ביום טוב, ויש שכתבו להחמיר (סד) בגבול אפר ביום טוב, ואף-על-פי שאינו-בן (סה) מעקר הדין, מכל מקום המחמיר (סו) תבוא עליו ברכה, וכל זה מירי באפר שהסיקו מערב-יוס טוב דאינו מקצה, וקרלעיל סימן תצח סעיף טו :

א (א) האבנים, והאחרונים כתבו דנקטא (א) האמתית היא 'הרעפים' [והוא לבנים שמכסין בהם הגג], אבל אבנים מותר ללבו, דלא שיהי בהן חסום : (ב) מפני שמחסקמן, פרוש, שבלבון זה הם מתחוקים, והיו לה מתחן קנאי, ומדלא חלק המתחבר בין ישנים לחרשים, שמע מנה דסבירא לה (ג) דאפלו בישנים אסור, מפני שבשעה שמלבנן מתחוקין יותר, (א) ויש מן הפוסקים שסבירא להו, דדוקא בחדשים שצורכין לחזק אסור אבל לא בישנים : (א) ואין שוברין וכו', שפשוטין דגים על האספלא (ד) שוברין חרס או חותכין ניר ושורין אותו במים וסודרין על-גבי האספלא שלא ישרף הדי, וביום טוב אסור משום תקון מנא : (ד) את הקנה לעשותו וכו', והוא הדין דאין פוצעין איתו לתצאין (ה) לתתו פחת הדיג על האספלא, דכל מירי דעבירי להשתפשש בו הוי תקון כלי : ב (ה) במטלית, ופמה על המטלית (ו) כדי לשרב הרבה אגוזים בבת אחת וכו' : (ו) ולא חישין שמא תקרע, דאפלו תקרע לא אכפת לו, (ז) דאינו טיב אלא בקורע על-מנת לתפור, (ח) וגם הוא דבר שאינו מתקונא :

הנה קדם שנתחיל לבאר זה הסימן אהדים הקדמה קצרה, והוא, דבמכשירי אכל-נפש פליגי בגמרא רבי יהודה ורבנן, דרבנן סבירי מדכתיב "אף אפר נאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם", הוא ולא מכשיריו, ורבי יהודה סבר דנה קאי רק על מכשירין שאפשר לעשותן מבעוד יום, אבל אם אי אפשר, שרי כמו אכל-נפש עצמו, ופסקו רב הפוסקים כרבי יהודה, (ב) ואף-על-פי-כן לעשות כלי לצרף אכל-נפש גם רבי יהודה מודה דאסור, (ג) ולא פליגי כי אם בחקוני הקלי שהוא לצרף אכל-נפש, דלרבי יהודה שרי, אם אי אפשר לעשותו מבעוד יום, כגון שנתקלקל ביום טוב (א) אי שלא היה לו שהות לתקנו מבעוד יום, וכל-שכן אם לא ידע כלל מבעוד יום שנתקלקל, אבל אם היה לו שהות לתקנו מבעוד יום, (ד) אף ששכח אחר-כך, לכלי עלמא אסור מן החורה, דעל זה קאי המעוט : 'הוא' ולא מכשיריו, ודע עוד, דאפלו אותן הפוסקים דסבירא להו כרבי יהודה, הינו לעשותן כן לעצמו משום דמעקר הלכה הוא מותר, אבל יש דברים שאין מירין כן לצתורם, שלא נבוא להקל יותר, וכמו שכתבנו לקמה : א (א) שפוד שנוצף, הינו שנוצקם ביום טוב, ונתחבר סתם דבריו ולא חלק בין נוצקם מעט, או הרבה עד שאין יכול לצלות כלל כלי הקון, משום דאזיל לעצמה שכתב בביית-יוסף דבכל גוני אסור משום דהוא חקון מנא ; ונדע הרמ"א הוא שיטה אחרת, כמו שכתבנו בבאר הלכה, עין שם : (ב) אף-על-פי שהוא יכול וכו', ורצה לומר,

שער הציון

(סא) שבת י"ח, ואפלו יש לו טיט או עפר מוכן בביתו אלא שהם בישים ורופה לתן עליהם טיט ללחלת, גם-כן אסור, דהרבה פוסקים פסקו כרבי דמינת טיט זהו גבולו³¹, ואפלו לרבי יוסי כרבי יהודה מסתברא דאסנא על-פל-פנים איכא³² : (ב) הנשכ"א בחולשיו ובצבדתי הקדש ונרא"ה וקרוין : (ג) שיטה קצתה לקבות הנשכ"א הנ"ל, ולי נראה, דלפי מה שפסק הרמ"א לקמן בסיון תקיח, דאף לענין הוצאה דהתכה טעם מתוך' אם אינו לצרף כלל אסור, גם לנרא"ה אסור כגון זה, ומה גם דכאכל-נפש גופה יש מחמירין באפשר לעשות מערב-יוס טוב, וכדלעיל בסיון תצח, וכל-שכן פנה : (ד) כפנו תם וריי, וסוברים דבשפת טיב והוא הדין ביום טוב, ואין חלק כחלוק הנשכ"א ונרא"ה הנ"ל, ומה שרש"ל חסדים לדבריהם : (סה) שהרי תרבונו הננאל וסרי"ח ורש"י ותרמכ"ס ועתור ושכל"ל לקט ונרא"ה ותר"ח, פלם פתבי להתיר, וכן מצוד תאיר ורוע גם-כן : (סו) לשון תאיר ורוע : (פ) עין בטגן-אברתם שכתב דכן הוא בכל הפוסקים, וגם ברבנו הננאל שצא עפה לאור גם-כן הנרא"ה ורש"י, וכן בפאירי, וכן הוא בפרוש המשנה לתרמכ"ס : (צ) עין באלה רבה שמצדד להורות כן לעצמה, עין שם שכן דעת הרבה ראשונים, וגם ברבנו הננאל ונאירי משמע כן : (ד) רש"י : (ה) ודבא זה עם באלה רבה : (י) רש"י : (כ) ומה שרש"י לא קמב טעם זה, משום דנה לא הוי רק לרבי שמעון, וטעם רש"י הוא אלא דכלי עלמא : (כא) כל הפוסקים, וטעמם כדף לב במשנה דאף רבי יהודה מודה בה, עין שם : (כב) דלא עדיף דבר זה מאכל-נפש עצמו אם נעשה למים הרבה כמו קצינה וסחינה דלכלי עלמא אסור, יש אומרים מדאורייתא ויש אומרים מדרבנן, והכי נמי בכלי שפסקמא נעשה למים רבים (ר"ח) : (א) מגן-אברתם קדם רש"י : (ד) כגון-אברתם :

הלכות יום טוב סימן תקו תקח תקמ

ביאורים ומוספים

והוסיף, שמטעם זה אסור לכוון לעשות מעורר מבני בשבת ויום טוב כדי שיציל לאחור זמן, אף על פי שאינו עושה כן אלא לשימוש חר-פעמי, משום שנחשב כעושה דבר חדש שלא היה מקודם לכן, ואסור הדבר משום תיקון בלי.

ואף שלכאורה אסור לקרוע את הנייר גם משום איסור קרע, כתב בביה"ל לעיל (שם) שכיון שעל ידי הקריעה אינו מתקן את שני חלקי הנייר שקרע, אלא רק את החלק הנחוץ לצורך הצליה, אין זה בכלל קרוע על מנת לתקן [וראה מה שכתב שם בדעת רש"י].

ואם כשקורע את הנייר מקפיד על חיתוכו לפי המידה, כתב לעיל (סי' שמ ס"ק מא) שעובר גם על מלאכת מחתך.

ומה שלא הותר חיתוך הנייר לצורך צליות הרגים מצד שהוא צורך אוכל נפש, וכפי שכתב השו"ע לעיל (סי' תקו ס"ד) לענין גחלים הנמצאות בתנור שמותר לגורפן ביום טוב כדי שלא תשרף הפת ומשום שהוא צורך אוכל נפש, ביאר הגר"ש אויערבך (שולחן שלמה סי' תקו ס"ק י) שיתכן שהוא מפני שהנייר אינו חלק מהתנור, ולפיכך ההנאה שנגרמת על ידי חיתוכו נחשבת כהנאה צדדית, ואינה נחשבת אלא כמכשירי אוכל נפש, מה שאין כן גריפת הגחלים מהתנור שמכשירה את ההשתמשות בגוף התנור, ולפיכך נחשבת כצורך אוכל נפש ממש.

[משנ"ב ס"ק ו]

וגם הוא נכר שאינו מקפדן³.

8) ואף לענין שבת, כתב לעיל (סי' שמ ס"ק מה) שמותר לפצע אגחים במטלית.

סימן תקט

במה דינים פְּרָטִיִּים להלכות יום-טוב

[משנ"ב בהקדמה]

אָבֵל אִם אֵי אֶפְשָׁר, שְׂרִי כְמוֹ אֶבְלֵ-נֶפֶשׁ עֲצֻמוֹ וכו', וְלֹא פְּלִיגִי כִּי אִם פְּתֻקוֹנִי הַקְּלִי שֶׁהוּא לְצַדֵּף אֶבְלֵ-נֶפֶשׁ, דְּלִרְבִּי יְהוּדָה שְׂרִי אִם אֵי אֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹתוֹ מִפְּעוּד יוֹם וכו', שְׁאִין מֵרִין כֵּן לְאַתְרִיס⁴.

1) והטעם שאין היתר מדין 'מכשירי אוכל נפש' לתלוש פרי מהעץ ביום טוב כשלא היה יכול לעשות כן מבעוד יום, כתב הגר"ש אויערבך (שולחן שלמה סי' תצה ס"ק ב אות ב) שההיתר של 'מכשירי אוכל נפש' נאמר רק אם המאכל עומד לפניו אלא שצריך לעשות מלאכה כדי להכשירו, מה שאין כן פרי בעודו מחובר אינו נחשב כמוכן ועומד לפניו כלל, ולכן לא נכלל בהיתר של 'מכשירי אוכל נפש'.

2) ואף שמלאכת תיקון כלי אסורה ביום טוב, כתב הקהלת יעקב (כאן) שכל המלאכות הותרו ביום טוב כשאינן נעשות כדרך שעושים לימים רבים אלא רק נעשות בבית לפני האכילה, כמבואר בר"ן (ביצה ה' ב בדפי הרי"ף) לגבי שחיקת פלפלין, שהותרה אף על פי שמלאכת טוחן אסורה ביום טוב. והוסיף הקהלת יעקב, שנטעם זה תיקון גמור אסור ביום טוב (וכמבואר במשנ"ב להלן (ס"ק ו)). מפני שהוא מלאכת אומן ואינו כמלאכה דעשית בבית בלבד.

לענין הדלקת גז ביר"ט בזמננו, ראה מה שהובא באריכות בסוף המילואים (עמ' 73).

8) ובטעם הדבר שלדעת השו"ע לקמן (סי' תקיד ס"א) אסור לכבות המשך במילואים עמוד 60

[שעה"צ ס"ק סא]

דְּתַרְבֵּה פּוֹסְקִים פְּסָקֵי קְרָבֵי הַתְּנִיחַ מִים וְהוּ גְּבוּלֵי⁸¹, וְאַפְלוּ לְרַבִּי יוֹסֵי קְרָבֵי וְהוּדָה מִקְּתַבְרָא דְּאַסְנָרָא עַל-פִּי-פְּנִים אִיבָא⁸².

81) כן פסק בעל התרומות, והביאו במשנ"ב לעיל (סי' שכא ס"ק ג). ולעיל (סי' שכד ס"ק יא) כתב שהמנהג להחמיר בדבריו.

82) וכן להשתין בטיט, כתב לעיל (סי' שכא ס"ק נו) שאסור אפילו לדעת ר' יוסי ברבי יהודה, ובטעם האיסור ליתן מים לפי רבי יוסי ברבי יהודה, כתב בביה"ל לעיל (סי' שכד ס"ג ד"ה אין) שחששו רבנן שמה יבוא לגבל.

[משנ"ב ס"ק מג]

מְשַׁעָה שְׁתַּנְּחַן בִּי מִים תִּכְבֵּב⁸³.

83) ולעיל (סי' שכא ס"ק ג) כתב שכן פסקו הרבה ראשונים, וחלקו על הרמב"ם שכתב שפטור, והחזיר כתב (ארי"ח סי' נו ס"ק ג, וסי' נח ס"ק ה), שנתינת מים לרבר שאינו בר גיבול לכל הפוסקים אינה אסורה אלא מדרבנן, ולא נחלקו אלא בגיבול, שלדעת הרמב"ם פטור, ולדעת שאר הראשונים חייב חטאת.

[ב"ה"ל ד"ה אבל]

וְעֵין לְעִיל פְּסִימֵן שְׂכָא קְבָאוֹר תְּלַכָּה דְּבִיר הַמַּתְחִיל 'אֵין מְגַדְלִין' שְׁהוֹכְחֵנוּ דְּבִין לְרַבִּי וְכֵן לְרַבִּי יוֹסֵי קְרָבֵי וְהוּדָה יֵשׁ בְּהָ מְשׁוּם לִישָׁה⁸⁴.

84) ואף שלכאורה אין לישא אחר לישא, כתב בביה"ל שם (ס"ד) שכיון שעל ידי העירוב מגבל אותו ועושה בו לישא גמורה שלא היתה מקודם, הרי זה חייב.

סימן תקח

דְּבָרִים הָאֶסְוֵיִים בְּיוֹם-טוֹב לְהַקְנֵת צְלִי

[משנ"ב ס"ק ב]

וְהוּ לֵה פְּתִיחַן מְנָא¹.

1) אמנם, להסיק תנור חדש בפעם הראשונה ביום טוב, כתב השו"ע לעיל (סי' תקו ס"ה) שמותר, וביאר במשנ"ב שם (ס"ק כו) שאין התנור מתחמם על ידי כך, והוסיף, שלגבי תנור שבזמננו כתב המג"א שהוא מתחמם בכך, ולכן אסור להסיקו, ויש שנחלקו עליו. ולהפיג חום תנור שהתחמם יתר על המידה על ידי נתינת מים עליו, כתב השו"ע (שם) שמותר אף שהוא מתחמם בכך, וראה מה שביאר המשנ"ב שם (ס"ק ל) במה חלוק דינו מהמבואר כאן.

[משנ"ב ס"ק ג]

וְכִיוֹם-טוֹב אֶסוּר מְשׁוּם תְּקִין מְנָא².

2) ואיסור זה של חיתוך הנייר, כתב בביה"ל לעיל (סי' שמ ס"ג ד"ה אין) שלדעת הרמב"ם (פכ"ג מהל' שבת ה"ו) אינו אלא מדרבנן משום שנראה כמתקן כלל, ואין איסורו מדאורייתא, כיון שאין הנייר נעשה בלי גמור על ידי חיתוכו. והוסיף, שלדעת רש"י (שבת מה, א) יתכן שאיסורו מדאורייתא.

ומשמע שאפילו תיקון שאינו נעשה אלא לצורך שימוש חר-פעמי, כדיתון נייר לצלות עליו, אסור. אמנם, לגבי רגל שנשמטה מספסל, כתב לעיל (סי' שח ס"ק עב) שמותר להכניסה למקומה כשדרכה להיות שם ברפיון [שאין חשש שמה יתקענה שם בחוק], אף על פי שעל ידי כך מתקן ומכשיר את הספסל לשימוש. וביאר הגר"ש אויערבך (שש"כ פכ"ח הע' סה), שכיון שהרגל כבר היתה מחוברת לספסל, אין בהחזרתה למקומה באופן עראי חשיבות של תיקון, מה שאין כן כשקורע נייר ומתקנו במיוחד כדי לצלות עליו, נחשב הדבר כתיקון [וראה שם פ"ג הע' מט].

